

SUDANLI ÖĞRENCİLERİN YABANCI DİL OLARAK
TÜRKÇEDE İLETİŞİM İSTEKLİLİKLERİ
SUDANESE STUDENTS' WILLINGNESS TO COMMUNICATE IN
TURKISH WHO LEARNING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

MEHMET CELAL VARİŞOĞLU

Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
Assoc. Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa University, Education Faculty, Department of Turkish and Social Sciences
varisoglu@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-7603-1343>

Atıf / Citation

Varışoğlu, M. C. 2020. "Sudanlı Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçede İletişim İsteklilikleri".
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - Journal of Turkish Researches Institute. 68, (Mayıs-
May 2020). 601-614

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü- *Article Types* : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi- *Received Date* : 02.11.2019
Kabul Tarihi- *Accepted Date* : 22.05.2020
Yayın Tarihi- *Date Published* : 31.05.2020
 : <http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat4290>

İntihal / Plagiarism

This article was checked by iThenticate programında bu makale taranmıştır.

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - *Journal of Turkish Researches Institute*

TAED-68, Mayıs - May 2020 Erzurum. ISSN 1300-9052 e-ISSN 2717-6851

www.turkiyatjournal.com

<http://dergipark.gov.tr/ataunitaed>

SUDANLI ÖĞRENCİLERİN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇEDE İLETİŞİM İSTEKLİLİKLERİ SUDANESE STUDENTS' WILLINGNESS TO COMMUNICATE IN TURKISH WHO LEARNING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

MEHMET CELAL VARIŞOĞLU

Öz

İletişim istekliliği, başkalarıyla iletişimi başlatmak veya iletişimi önlemek için bireyin sahip olduğu bir eğilimdir. Bireylerin iletişime geçmede istekli olup olmamaları durumudur. Yabancı dilde iletişim kurma istekliliğinin içe dönüklük, benlik saygısı, iletişim yetkinliği, kaygı, motivasyon ve kültürel farklılıklar gibi özelliklerle ilişkisi bulunmaktadır. Bu çalışmada, Sudan'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliklerinin düzeyi ve dil seviyesi, dil kursuna gitme-gitmeme ve Türkiye'de bulunma-bulunmama değişkenleri açısından incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada nicel araştırma yönteminin araştırma ilkelerine uyulmuş ve betimsel araştırma türü kullanılmıştır. Araştırmada veri toplanan grup, Sudan'ın başkenti Hartum'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Kur'an-ı Kerim ve İslami İlimler Üniversitesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Amaçlı örnekleme tekniğiyle seçilen grubun tamamı erkeklerden oluşmaktadır. Araştırma grubunda toplam 40 birey bulunmaktadır. Verilerin toplanmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için hazırlanmış olan "Türkçe İletişim Kurma İstekliliği Ölçeği" kullanılmıştır. Toplanan verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma ve ki kare tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliklerinin genel olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ölçek maddeleri arasında 1,0-2,3 aralığında düşük düzeyde denk gelecek hiçbir maddeye rastlanmamıştır. Ayrıca Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim isteklilikleri üzerinde dil seviyesi, dil kursuna gitme-gitmeme ve hedef dilin konuşulduğu Türkiye'de bulunma-bulunmama değişkenlerine göre genel olarak istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe, iletişim, iletişim istekliliği, Sudan.

Abstract

Willingness to communicate is an individual's tendency to initiate or prevent communication with others. It is also the case of whether individuals are willing to communicate. Willingness to communicate in a foreign language is related to introversion, self-esteem, communicative competence, anxiety, motivation and cultural differences. In this study, the willingness to communicate in Turkish and language levels of Sudanese students who learn Turkish as a foreign language were examined in terms of variables such as experience of living in Turkey and whether or not to attend the language course. The research principles of quantitative research method were followed and descriptive research type was used in the study. The data were collected from students who are enrolled in University of the Holy Quran and Islamic Sciences and learning Turkish as a foreign language in Khartoum, the capital of Sudan. The study group selected by purposeful sampling method consists of males. There were 40 individuals in the research group. Willingness to communicate scale in Turkish was used to collect data. Arithmetic mean, standard deviation and chi-square techniques were used in the analysis of the data. According to the findings of the study, it was seen that the Sudanese students' willingness to communicate in Turkish was generally high. There were no items in the range of 1.0-2.3, which corresponded to a low level. In addition, it was determined no statistically significant difference in terms of variables such as language level, experience of living in Turkey, and whether or not to attend the language course on Sudanese students' willingness to communicate in Turkish.

Key Words: Turkish as a foreign language, communication, willingness to communicate, Sudan.

Structured Abstract

Willingness to communicate in a foreign language is related to introversion, self-esteem, communication competence, anxiety, motivation and cultural differences. In this study, Sudanese students' willingness to communicate in Turkish and language levels who learning Turkish as a foreign language were examined in terms of variables such as experience of living in Turkey and whether or not to attend the language course.

The purpose of the research and research questions: Studies in the literature reveal that communication willingness has important effects in both mother tongue and foreign language. This study is necessary because Turkish learning processes as a foreign language can gain perspectives to determine if students who have different nationalities are willing to communicate or not; and from there, to review and reorganize language learning and teaching activities. For this reason, in this study, it is aimed to investigate the willingness of Sudanese students who learn Turkish as a foreign language in Sudan in terms of various variables. In order to reveal this aim, answers to the following questions were sought:

a-What is the level of Sudanese students' willingness to communicate in Turkish?

b-Is there a significant difference between Sudanese students' willingness to communicate in Turkish and their language levels and their joining a Turkish course?

Method: In this study, the research principles of quantitative research method were followed and descriptive research type was used. Quantitative descriptive research is used to investigate and determine the current situation on a particular subject. This study is suitable for the descriptive research type since it contains a due diligence on the research group's willingness to communicate in Turkish.

The group that collected data in the research consists of university students learning Turkish as a foreign language in Khartoum, the capital of Sudan. The entire group selected with the purposeful sampling technique consists of men. There are 40 individuals in the research group. All participants voluntarily supported the research.

Collection and analysis of data: In the collection of the data, the "Turkish Communication Willingness Scale" developed by Alyılmaz and Polatcan (2018) and prepared for individuals learning Turkish as a foreign language was used. The scale, prepared in the 5-point Likert type, contains 23 items and consists of 6 sub-dimensions. In the study of Alyılmaz and Polatcan, Cronbach Alpha value was 0.77 in the self-confidence sub-factor, 0.73 in the happiness sub-factor, 0.84 in the determination sub-factor, 0.73 in the motivation sub-factor, 0.72 in the development-willing sub-factor, 0.77 in the communication-willing sub-factor, and 0.87 in the entire scale. In this study, the reliability coefficient for the overall scale was calculated as 0.70.

According to the data in both studies, it can be said that the scale has similarities in terms of reliability. Descriptive and relational statistics techniques were used to reflect the purpose of the research in the analysis of the data collected. Analysis findings were obtained with arithmetic mean, standard deviation and chi-square statistical techniques and shown in the tables.

The data of this study were collected from students in Sudan. One of the limitations of this study is that data analysis according to gender, which is an important variable in language teaching, due to the fact that all of the students are male, cannot be conducted. Since the levels of the students are similar in terms of socio-economic aspects, the failure to

analyze according to the income level of their families is among the limitations. In addition, the language level variable of the study was limited to B1 and B2 levels since there was no teaching in A1, A2 and C1, C2 language levels while collecting the data of this study in Sudan.

Findings: Findings about the willingness of Sudanese students who learn Turkish as a foreign language to communicate in Turkish are given under two sub-headings considering the research questions:

1-Descriptive findings about the level of willingness to communicate in Turkish

2- Findings about the relationship between variables and communication willingness in Turkish

While determining the level of Sudanese students' willingness to communicate in Turkish, the arithmetic mean and standard deviation scores were taken into account. When determining the level of communication willingness, 5-point Likert structure was taken into consideration. The arithmetic mean of each item is structured as low, medium and high level with an equally spaced scoring system. Accordingly, the low level is in the range of 1.0-2.3; the intermediate level was examined in the range of 2.4-3.6 and the high level in the range of 3.7-5.0.

Conclusion and Discussion: The results of this study, which examines the willingness of students to learn Turkish as a foreign language in Sudan, are as follows:

1- Sudanese students who learn Turkish as a foreign language have a high level of willingness to communicate in Turkish. Language learning success of individuals with high willingness to communicate and communication skills in the target language will also be high.

2- According to the language level variable, there is no statistically significant difference in students' willingness to communicate. According to this result, those with language level B1 and B2 are similar in terms of their willingness to communicate in Turkish. It was determined that the willingness of both groups to communicate according to their arithmetic averages is high.

3- There is no statistically significant difference on Sudanese students' willingness to communicate in Turkish, depending on whether or not they attend a Turkish language course.

4- There is no statistically significant difference on Sudanese students' willingness to communicate in Turkish, depending on whether or not they had been in Turkey before.

As a result, in this study, it was determined that Sudanese students have high willingness to communicate in Turkish, but the factors of language level, whether or not they had been in the country where the target language is spoken have no effect on communication willingness.

Giriş

İletişim, en az iki kişi arasında gerçekleşen sosyal bir süreçtir. Karşılıklı ilişki içerisinde olan kişilerin birbirleriyle olan anlaşma isteklerini karşılamak üzere ürettikleri bilginin alışverişiyle gerçekleşen ve aktarılıp yorumlanan iletilerden oluşan bir süreçtir. Bireylerin birbirleriyle kurduğu ilişkiler, sosyal süreçlerin geliştirilmesinde önemli rol oynar.

İletişim, Türkçe Sözlük'te (TDK, 2005: 954) “duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme” olarak tanımlanır. “Katılanların, bilgi/sembol üreterek birbirlerine ilettikleri ve bu iletileri anlamaya, yorumlamaya çalıştıkları bir süreç” (Dökmen, 2010: 23) olan iletişim bireyler arasında duygu, düşünce ve tutum üzerinde ortak bir payda yaratılması süreci (Sever, 1998: 51) olarak da tanımlanabilir. Bir başka tanıma göre iletişim, bilgilerin, fikirlerin, duyguların ve becerilerin değiş tokuşudur (Trenholm ve Jensen, 1996: 4). İletişim insanın çevresiyle uyumlu yaşaması, varlığını sosyal bir ortamda devam ettirmesi ve sorunlarını çözebilmesi için gerekli ve hayatidir (Akgün ve Çetin, 2018: 104).

Bireyler, kişilerarası iletişimde, bazı durumlarda söylememe ya da söyleyememe davranışını sergileyebilirler. Böyle durumlarda onların sessiz kalmalarında bazı nedenler etkili olabilmektedir. Mesela iletişim sırasında birey kendini muhatabına daha az açma gereği duyabilir. Karşısındaki kişiye zayıf görünme kaygısı yüzünden eleştirilme, suçlanma ya da ilişkiyi kaybetme duygusuna kapılabilir ve açık iletişimden kaçınabilir. Daha önceden iletişimi sırasında olumsuz tepki ile karşılaşan bireyler eski tecrübeleri yüzünden konuşmak istemeyebilirler (Topkara, 2015: 144). Her ne sebeple olursa olsun iletişimden kaçınmak bireylerin ilişkisine zarar verebilir.

Bireylerin iletişime geçmede istekli olup olmamaları pek çok alanda onların başarılarını etkileyebilecek bir durumdur. İletişime gönüllü olan bireyler, karşılarında bulunan kişileri anlamaya ve dinlemeye daha meyilli olabildikleri için arkadaş edinme, kişiler arası paylaşım, sosyal ve eğitsel alanlarda varlık gösterebilme gibi konularda daha başarılı olabilmektedirler (Karadağ, Kaya ve Uludağ, 2016: 103).

Yaşanan her iletişim çatışması sosyal ortamlarda bireylerin iletişim motivasyonlarını azaltacak etkiler yaratır (Varioğlu, 2018). İletişim kurma isteği ya da iletişim istekliliği de başlangıçta iletişimi engelleyen faktörlere odaklanan iletişim çalışmaları kapsamında ortaya çıkmış bir kavramdır. McCroskey ve Richmond (1987: 130), iletişimi engelleyen isteksizlik, utangaçlık, sözel davranışlara yönelik eğilimler gibi konuları ele alan çalışmalar neticesinde iletişimdeki işlevi bağlamında bir kişilik özelliği olarak iletişim kurma istekliliğinin dikkatleri çeken bir konu olduğunu ifade etmişlerdir.

Konuşmacıların iletişime hazır olup olmadıkları, ruh hâllerine veya anlık durumlarına göre değişmekte ve iletişim istekliliğini etkilemektedir. McCroskey'e (1992: 16) göre iletişim istekliliği, başkalarıyla iletişimi başlatmak veya önlemek için bir eğilim; bağlamlar ve durumlar boyunca devam eden kararlı bireysel bir özellik olarak algılanmıştır. Aynı zamanda, sözel iletişimin bilişsel işleme bağımlı bir irade eylemi olması ve bunun da kişinin kişiliği tarafından kontrol edilmesi dolayısıyla iletişim istekliliğinin bir kişilik özelliği olduğu vurgulanmıştır.

İletişim istekliliğinin kişiliğe dayalı bir değişken olarak ele alınması, kişinin iletişim kurmaya hazır olma derecesindeki diğer değişkenlerin belirlenmesini beraberinde getirmiştir. Özellikle ikinci dilde iletişim kurma istekliliğinin içe dönüklük, benlik saygısı, iletişim

yetkinliği, kaygı, motivasyon ve kültürel farklılıklar gibi özelliklerle ilişkili olduğu belirlenmiştir (McCroskey ve Richmond, 1987: 147).

Benzer bir şekilde MacIntyre (2007: 565) kaygı, motivasyon, tutum, ilgi gibi kişisel faktörler ile etnik dilsel canlılık, dilsel iletişim gibi sosyal faktörlerin iletişim kurma istekliliği üzerinde artırıcı ya da azaltıcı birer etken olabileceği görüşündedir. Konuyu aynı doğrultuda ele alan Bernales (2016: 2) de ikinci dilde iletişim kurma istekliliğinin yabancı dili öğrenme ve yabancı dil yeterliliğini geliştirmede çok etkili bir faktör olduğu kanaatindedir. İletişim istekliliğine bireysel farklılıklar çerçevesinde açıklık getiren Dörnyei (2005: 210) ise iletişime istekli olmanın ikinci dil ediniminde ve kullanımında etkili olduğuna inanmaktadır.

Yabancı dil öğrenimi ya da edinimi sürecinde hedef dile maruz kalma da dil öğrenimi için önemli bir değişkendir (Peters, Noreillie, Heylen, Bulté ve Desmet, 2019). Bu konuda Kurt ve Çakmakçı (2018), bireylerin hedef dilin konuşulduğu kültürel ortamlarda bulunmasının ya da ikamet etmesinin dil edinimi-öğrenimi sürecini olumlu yönde etkileyeceğini belirtmektedir. Benzer şekilde hedef dile maruz kalan bireylerin yabancı dil öğrenmede tutum, motivasyon, isteklilik gibi bireysel özelliklerini geliştirdiğini vurgulayan araştırmacılar da bulunmaktadır (De Wilde, Brysbaert, ve Eyckmans, 2020)

İletişim kurmada istekli olma konusunda literatürde çok sayıda önemli araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Baker ve MacIntyre, 2000; Dörnyei, 2002; Yashima, 2002; Clément, Baker ve MacIntyre, 2003; Kormos ve Dörnyei, 2004; MacIntyre ve Doucette, 2010; Peng, 2012; Öz, 2014; Zarrinabadi, 2014; Öz, Demirezen, Pourfeiz, 2015; Amiryousefi, 2016; Bergil, 2016; Shao ve Gao, 2016; Khajavy ve Ghonsooly, 2017; Yayla, 2018). Dil öğrenenlerin iletişim istekliliği üzerine yapılan bu çalışmalar, iletişim istekliliğinin dil edinimini etkilediği düşüncesinde birleşmektedirler.

Araştırmanın Amacı ve Araştırma Soruları

Literatürdeki çalışmalar, iletişim istekliliğinin hem ana dil hem de yabancı dilde önemli etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme süreçleri farklılık arz eden ve farklı milletlerden olan öğrencilerin iletişime istekli olup olmamalarının tespiti, dil öğrenme ve öğretme etkinliklerinin gözden geçirilmesi ve yeniden düzenlenmesi için çeşitli bakış açıları kazandırabileceğinden bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple bu çalışmada, Sudan'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amacı ortaya koyabilmek için şu sorulara cevap aranmıştır:

a-Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim istekliliklerinin düzeyi hangi yöndedir?

b-Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim isteklilikleri ile dil düzeyleri, Türkçe kursuna gitme-gitmeme ve Türkiye'de bulunma-bulunmama durumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nicel araştırma yönteminin araştırma ilkelerine uyulmuş ve betimsel araştırma türü kullanılmıştır. Nicel betimsel araştırmalar, belirli bir konudaki mevcut durumu araştırmak ve belirlemek amacıyla kullanılır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009: 21). Bu çalışma, veri toplanan araştırma grubunun Türkçede

iletişim kurma isteklilikleri üzerine bir durum tespiti içermesinden ötürü betimsel araştırma türüne uygundur.

Araştırma Grubu

Araştırmada veri toplanan grup, Sudan'ın başkenti Hartum'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Amaçlı örnekleme tekniğiyle seçilen grubun tamamı erkeklerden oluşmaktadır. Araştırma grubunda 40 birey bulunmaktadır. Katılımcıların tamamı araştırmaya gönüllü olarak destek vermişlerdir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasında Alyılmaz ve Polatcan (2018) tarafından geliştirilen ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için hazırlanan "Türkçe İletişim Kurma İstekliliği Ölçeği" kullanılmıştır. 5'li Likert tipinde hazırlanmış olan ölçek, 23 madde içermekte ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Alyılmaz ve Polatcan'ın çalışmasında Cronbach Alpha değeri *öz güven* alt faktöründe 0.77, *mutluluk* alt faktöründe 0.73, *kararlılık* alt faktöründe 0.84, *motivasyon* alt faktöründe 0.73, *gelişim istekliliği* alt faktöründe 0.72, *iletişim istekliliği* alt faktöründe 0.74, ölçeğin tamamında ise 0.87 olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada ise ölçeğin geneli için güvenilirlik katsayısı 0.70 olarak hesaplanmıştır. Her iki çalışmadaki verilere göre ölçeğin güvenilirlik yönünden benzerlik taşıdığı söylenebilir.

Toplanan verilerin analizinde araştırmanın amacını yansıtmaması bakımından betimsel ve ilişkisel istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Analiz bulguları aritmetik ortalama, standart sapma ve ki kare istatistik teknikleriyle elde edilmiş ve tablolarda gösterilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Değişkenleri

Bu çalışmanın verileri Sudan'daki öğrencilerden toplanmıştır. Öğrencilerin tamamının erkek olmasından dolayı dil öğretiminde önemli bir değişken olan cinsiyete göre veri analizinin yapılamaması bu çalışmanın sınırlılıklarından biridir. Sosyo-ekonomik yönden öğrencilerin düzeyleri birbirine benzediği için ailelerinin gelir seviyesine göre analiz yapılamaması da sınırlılıklar arasındadır. Ayrıca, Sudan'da bu çalışmanın verilerinin toplandığı sırada A1, A2 ve C1, C2 dil seviyelerinde öğretim yapılmamasından dolayı çalışmanın dil seviyesi değişkeninin B1 ve B2 seviyesiyle sınırlı kalmasını sağlamıştır. Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin pek çoğunun Türkiye'de bulunduğu/ ikamet ettiği ve Türkiye'de Türkçe dil kursuna gittiği ön bilgisi araştırmacı tarafından bilindiğinden her iki durum, araştırmanın sonucuna katkısı bakımından çalışmada değişken olarak kullanılmıştır.

Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim kurma isteklilikleriyle ilgili bulgular, araştırma soruları dikkate alınarak iki alt başlıkta verilmiştir:

Türkçede İletişim Kurma İstekliliğinin Düzeyiyle İlgili Betimsel Bulgular

Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliklerinin düzeyi belirlenirken aritmetik ortalama ve standart sapma puanları dikkate alınmıştır. İletişim istekliliği düzeyi belirlenirken ölçekteki 5'li Likert yapısı dikkate alınmıştır. Her maddenin aritmetik ortalaması,

eşit aralıklı puanlama sistemiyle *düşük*, *orta* ve *yüksek* düzey olarak yapılandırılmıştır. Buna göre *düşük* düzey 1,0-2,3 aralığında; *orta* düzey 2,4-3,6 aralığında ve *yüksek* düzey 3,7-5,0 aralığında incelenmiştir. Öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliklerinin düzeyi Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1: Türkçede İletişim Kurma İstekliliği Düzeyi

Maddeler	Ortalama	Standart sapma	Düzye		
			Düşük	Orta	Yüksek
1. Türkçe öğrenmek eğlencelidir	4,1750	1,25856	-	-	
2. Öğretmenimle Türkçe konuşmayı severim	4,6500	,57957	-	-	
3. Türkçe yazılmış gazete okumak hoşuma gider	3,0250	1,31046	-	-	-
4. Türkçe öğrendiğim için mutluyum	4,6250	,95239	-	-	
5. Türkçe şarkılar dinlemeyi severim	4,3250	,88831	-	-	
6. Ailem, Türkçe konuşmam konusunda beni destekler	3,9000	1,25678	-	-	
7. Türkçe hikâyeler hayal dünyamı geliştirir	3,9750	1,02501	-	-	
8. Büyük bir arkadaş toplantısında Türkçe konuşabilirim	4,2750	1,03744	-	-	
9. Duygularımı Türkçe yazarak rahatça ifade ederim	4,3250	,82858	-	-	
10. Türkçe yazmaktan pes etmem	3,9000	1,27702	-	-	
11. Türkçe konuşmaktan pes etmem	3,9500	1,35779	-	-	
12. Türkçe öğrenmenin birçok avantajı var	4,0500	1,33877	-	-	
13. Türk arkadaşlarımla çok iyi anlaşırım	4,2500	,89872	-	-	
14. Türkçe yazılmış dergiler okurum	3,5250	1,19802	-	-	-
15. Adres soran Türklere yardımcı olurum	4,2250	1,09749	-	-	
16. İnternette Türkçe yazılmış metinleri okurum	3,9000	1,15025	-	-	
17. Türkiye’yi tanıtıcı yayınları okurum	3,9250	1,14102	-	-	
18. Televizyonda Türkiye ile ilgili haberleri izlerim	3,7250	1,24009	-	-	
19. Arkadaşlarımla sıkça Türkiye’yi konuşuruz	4,0500	,90441	-	-	
20. Türkçe ödevlerimi hemen yapmaya çalışırım	4,4000	1,00766	-	-	
21. Boş zamanlarımda Türkçe konuşma aktiviteleri yaparım	4,0750	,82858	-	-	
22. Türkçe yazılmış şiirleri okurum	3,7250	1,32021	-	-	
23. Arkadaşlarımla Türkçe oyun oynarım	3,0500	1,37654	-	-	-

Tablo 1 incelendiğinde, Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliklerinin genel olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ölçek maddeleri tek tek incelendiğinde, düşük düzeye denk gelecek hiçbir maddeye rastlanmamıştır. *Türkçe yazılmış gazete okumak hoşuma gider*, *Türkçe yazılmış dergiler okurum* ve *Arkadaşlarımla Türkçe oyun oynarım* maddelerinde öğrencilerin iletişim istekliliklerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Aritmetik ortalama bazında en düşük puanlı madde *Türkçe yazılmış gazete okumak hoşuma gider* maddesi iken en yüksek puanlı madde ise *Öğretmenimle Türkçe konuşmayı severim* maddesidir.

Türkçede İletişim İstekliliği İle Değişkenlerin İlişkisine Yönelik Bulgular

Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim kurma isteklilikleri ile dil seviyesi, dil kursuna gitme-gitmeme ve Türkiye’de bulunma-bulunmama durumları arasındaki ilişki belirlenirken ki kare testi sonuçları ve %95’lik güven aralığı dikkate alınmıştır. Buna göre öğrencilerin iletişim isteklilikleri ile söz konusu değişkenlerin ilişkisi Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2: Türkçede İletişim Kurma İstekliliği İle Değişkenlerin İlişkisi

Maddeler	Dil seviyesi (B1-B2)		Türkçe kursuna gitme-gitmeme		Türkiye’de bulunma-bulunmama	
	Ki kare	p<0,05	Ki kare	p<0,05	Ki kare	p<0,05
1. Türkçe öğrenmek eğlencelidir	5,217a	,266	,785a	,941	3,903a	,419
2. Öğretmenimle Türkçe konuşmayı severim	1,630a	,443	1,123a	,570	1,733a	,693
3. Türkçe yazılmış gazete okumak hoşuma gider	10,431a	,034	11,955a	,018	1,536a	,820
4. Türkçe öğrendiğim için mutluyum	1,698a	,791	5,190a	,268	5,190a	,268
5. Türkçe şarkılar dinlemeyi severim	10,157a	,038	1,481a	,830	3,590a	,464
6. Ailem, Türkçe konuşmam konusunda beni destekler	6,187a	,186	2,168a	,705	7,709a	,037
7. Türkçe hikâyeler hayal dünyamı geliştirir	3,936a	,415	4,222a	,377	3,982a	,408
8. Büyük bir arkadaş toplantısında Türkçe konuşabilirim	7,637a	,106	2,122a	,713	2,122a	,713
9. Duygularımı Türkçe yazarak rahatça ifade ederim	2,466a	,481	3,837a	,280	1,406a	,704
10. Türkçe yazmaktan pes etmem	3,099a	,541	1,864a	,761	8,702a	,022
11. Türkçe konuşmaktan pes etmem	3,130a	,536	4,193a	,381	4,193a	,381
12. Türkçe öğrenmenin birçok avantajı var	2,693a	,441	,266a	,966	6,105a	,107
13. Türk arkadaşlarımla çok iyi anlaşırım	5,316a	,256	4,233a	,375	5,797a	,215
14. Türkçe yazılmış dergiler okurum	3,614a	,461	4,678a	,322	2,536a	,638
15. Adres soran Türklere yardımcı olurum	3,887a	,274	1,785a	,618	4,900a	,179
16. İnternette Türkçe yazılmış metinleri okurum	3,815a	,432	10,470	,030	8,277a	,022
17. Türkiye’yi tanıtıcı yayınları okurum	5,361a	,252	6,530a	,163	4,538a	,338
18. Televizyonda Türkiye ile ilgili haberleri izlerim	3,365a	,499	3,590a	,464	6,705a	,152
19. Arkadaşlarımla sıkça Türkiye’yi konuşuruz	4,016a	,404	2,359a	,670	4,638a	,327
20. Türkçe ödevlerimi hemen yapmaya çalışırım	7,766a	,049	1,132a	,769	1,983a	,576
21. Boş zamanlarımda Türkçe konuşma aktiviteleri yaparım	3,883a	,422	1,374a	,849	1,927a	,749
22. Türkçe yazılmış şiirleri okurum	1,638a	,802	1,654a	,799	10,177a	,038
23. Arkadaşlarımla Türkçe oyun oynarım	,293a	,990	6,572a	,022	5,622a	,229
Genel	2,678a	,443	1,122a	,766	4,920a	,181

Tablo 2'deki verilere bakıldığında, öğrencilerin iletişim istekliliği üzerinde dil seviyesi değişkenine göre genel olarak istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak;

Türkçe yazılmış gazete okumak hoşuma gider ($\chi^2=10,431$; $p<0,05$) maddesinde, *Türkçe şarkılar dinlemeyi severim* ($\chi^2=10,157$; $p<0,05$) maddesinde ve *Türkçe ödevlerimi hemen yapmaya çalışırım* ($\chi^2=7,049$; $p<0,05$) maddesinde dil seviyesi değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Sudanlı öğrencilerin iletişim istekliliği üzerinde Türkçe kursuna gitme-gitmeme değişkenine göre genel olarak istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak;

Türkçe yazılmış gazete okumak hoşuma gider ($\chi^2=11,955$; $p<0,05$) maddesinde, *İnternette Türkçe yazılmış metinleri okurum* ($\chi^2=10,470$; $p<0,05$) maddesinde ve *Arkadaşlarımla Türkçe oyun oynarım* ($\chi^2=6,572$; $p<0,05$) maddesinde kursa gitme-gitmeme değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim istekliliği üzerinde Türkiye'de bulunma-bulunmama değişkenine göre genel olarak istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak;

Ailem, Türkçe konuşmam konusunda beni destekler ($\chi^2=7,709$; $p<0,05$) maddesinde, *Türkçe yazmaktan pes etmem* ($\chi^2=8,702$; $p<0,05$) maddesinde, *İnternette Türkçe yazılmış metinleri okurum* ($\chi^2=8,277$; $p<0,05$) maddesinde ve *Türkçe yazılmış şiirleri okurum* ($\chi^2=10,177$; $p<0,05$) maddesinde Türkiye'de bulunma-bulunmama değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Sudan'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliklerinin incelendiği bu çalışmanın sonuçları sırasıyla şunlardır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim kurma isteklilikleri yüksek düzeydedir. İletişim kurma istekliliği yüksek olan bireylerin dil öğrenme başarıları ve hedef dilde iletişim becerileri de yüksek olacaktır. Çalışmanın bu sonucuyla aynı doğrultuda görüşler içeren Richmond ve Roach'ın (1992) araştırmasında iletişimde isteklilik oranı yüksek olan bir bireyin ikinci dil ediniminde daha başarılı olma olasılığının var olduğu ileri sürülmektedir.

Başka bir çalışmada, Şener (2014) İngilizce iletişim kurma istekliliğini araştırmış ve araştırmaya katılan öğrencilerin İngilizce iletişim kurma isteklerinin orta ve yüksek düzeyde olduğunu belirtmiştir. Bu öğrencilerin çoğunun İngilizceye ve İngilizce konuşulan ülkelerin kültürlerine karşı da olumlu tutuma sahip olduklarını bildirmiştir.

İletişim kurma istekliliği düzeyi ile ilgili sonuç ortaya koyan başka bir çalışmada ise Öz (2014), Türk üniversite öğrencilerinin ikinci dilde iletişim kurma istekliliğinin %20 oranında yüksek seviyede, %66 oranında ise orta seviyede olduğunu; isteklilik arttıkça dışadönüklük, uyumluluk ve deneyime açıklıkla ilişkinin artacağını ifade etmiştir.

İletişim kurma istekliliği ile dildeki acıcılık arasındaki ilişkiyi inceleyen Wood (2016) ise iletişim kurma istekliliği yüksek olduğunda dili kullanmadaki acıcılığın da yüksek olduğunu söylemiştir. Tüm bu çalışmaların sonuçlarına göre iletişim kurma istekliliğinin düzeyi arttıkça dil öğrenme sürecinde başarı, motivasyon, tutum gibi kişiliğe bağlı faktörlerin de gelişim gösterebileceği vurgulanmaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin iletişim kurma istekliliği oranının yabancı dil öğretimi ve o dilde iletişim kurma becerisi üzerinde de etkili olabileceği düşünülmektedir.

2. Dil seviyesi değişkenine göre öğrencilerin iletişim istekliliği üzerinde genel olarak istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık yoktur. Bu sonuca göre dil seviyesi B1 olanlarla B2 olanlar Türkçede iletişim kurma istekliliği açısından benzerdir. Her iki grubun da aritmetik ortalamalarına göre iletişim kurma istekliliklerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde (MEB, 2011: 56) "Dil öğreniminde ilerlemenin en büyük kanıtı, öğrenenin gözlemlenebilir dil faaliyetlerinde yer alabilme ve iletişimsel stratejiler kullanma kabiliyetidir. Bu nedenle, iletişimsel dil faaliyetleri ve stratejileri, dil yeteneğinin ölçeklenmesinde kullanışlı bir temel oluştururlar." ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeye göre dilin iletişim düzeyi, dil seviyesinin belirlenmesinde önemli bir etkidir. Buradan hareketle aynı metinde B1 düzeyinin dil öğrenenler için eşik düzeyi, B2 düzeyinin ise ileri ya da bağımsız konuşucu düzeyi olduğu tanımlanmaktadır. Her iki seviyenin sözel iletişim kazanımları birbirinden farklı olmasına rağmen, bu çalışmada katılımcıların Türkçede iletişim isteklilikleri açısından dil seviyelerinin herhangi bir etkisi olmamıştır.

Türkçe yazılmış gazete okumak hoşuma gider maddesinde ve *Türkçe şarkılar dinlemeyi severim* maddesinde dil seviyesi değişkeni anlamlı farklılık oluşturmuştur. Veriler incelendiğinde durumun B2 seviyesindeki öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Diller İçin Ortak Başvuru Metni'nde B2 seviyesindeki bireylerin güncel olaylara ilişkin televizyon yayınlarının ve haberlerin birçoğunu anlayabileceği ifade edilmektedir. Bu bilgiyle anlamlı farklılık çıkan maddeler arasında tutarlılık bulunmaktadır. Bununla birlikte *Türkçe ödevlerimi hemen yapmaya çalışırım* maddesinde de dil seviyesi değişkenine göre anlamlı

farklılık tespit edilmiştir. Bu maddedeki sonuç ise B1 seviyesindeki öğrencilerin lehinedir. Bunun sebebi, öğrencilerin dil seviyelerini geliştirme çabaları olabilir.

3. Türkçe dil kursuna gitme-gitmeme durumuna göre Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim istekliliği üzerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık yoktur. Öğrencilerin verdiği cevaplar bu değişken üzerinden değerlendirildiğinde, ölçek maddelerinin aritmetik ortalamalarının oldukça yüksek olduğu ve araştırmaya katılan öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliklerinin benzer durumda olduğu söylenebilir.

Türkçe yazılmış gazete okumak hoşuma gider maddesinde, *İnternette Türkçe yazılmış metinleri okurum* maddesinde ve *Arkadaşlarımla Türkçe oyun oynarım* maddesinde kursa gitme-gitmeme değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Her üç maddedeki sonuç, aritmetik ortalamalara göre değerlendirildiğinde kursa giden öğrencilerin lehinedir.

4. Öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliği üzerinde Türkiye’de bulunma-bulunmama değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür. Öğrenciler, Türkçede iletişime istekli olma konusunda birbirlerine benzer durumdadırlar. Ancak *Ailem, Türkçe konuşmam konusunda beni destekler* maddesinde Türkiye’de bulunma durumu lehine anlamlı bir sonuç çıkmıştır.

Türkçe yazmaktan pes etmem maddesinde, *İnternette Türkçe yazılmış metinleri okurum* maddesinde ve *Türkçe yazılmış şiirleri okurum* maddesinde Türkiye’de bulunmama durumu lehine anlamlı bir sonuç tespit edilmiştir.

Sonuç olarak bu çalışmada, Sudanlı öğrencilerin Türkçede iletişim kurma istekliliklerinin yüksek olduğu ancak dil seviyesi, dil kursu ve hedef dilin konuşulduğu ülkede bulunma faktörlerinin iletişim istekliliği üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı anlaşılmıştır.

Öneriler

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Sudanlı öğrencilerin iletişim istekliliği incelenmiştir. Farklı dillerden ve milletlerden farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin iletişim istekliliklerini araştıran yeni çalışmalar yapılabilir. İletişim istekliliği ile motivasyon, akademik başarı, kaygı gibi durumların birlikte ele alınacağı çalışmalara öncelik verilebilir.

Kaynaklar

- Akgün, R., Çetin, H. (2018). “Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin ve Empati Düzeylerinin Belirlenmesi”. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (3) , 103-117.
- Alyılmaz, S. ve Polatcan, F. (2018). “İletişim Kurma İstekliliği Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması”. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(1), 447-458.
- Amiryousefi, M. (2016). “Willingness to Communicate, Interest, Motives to Communicate with the Instructor, and L2 Speaking: a Focus on the Role of Age and Gender”. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 12(3), 221-234.
- Baker, S. C., and MacIntyre, P. D. (2000). “The Role of Gender and Immersion in Communication and Second Language Orientations”. *Language Learning*, 50, 311–341.
- Bergil, A. S. (2016). “The Influence of Willingness to Communicate on Overall Speaking Skills among EFL Learners”. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 232, 177-187.
- Bernales, C. (2016). “Towards a Comprehensive Concept of Willingness to Communicate: Learners' Predicted and Self-Reported Participation in the Foreign Language Classroom”. *System*, 56, 1-12.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş.ve Demirel, F., (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. ANKARA: PEGEM Akademi.
- Clément, R., Baker, S. C., and MacIntyre, P. D. (2003). “Willingness to Communicate in a Second Language: The Effects of Context, Norms, and Vitality”. *Journal of Language and Social Psychology*, 22(2), 190-209.
- De Wilde, V., Brysbaert, M., and Eyckmans, J. (2020). “Learning English Through Out-Of-School Exposure. Which Levels Of Language Proficiency Are Attained And Which Types Of Input Are Important?”. *Bilingualism: Language and Cognition*, 23(1), 171-185. doi:10.1017/S1366728918001062.
- Dökmen, Ü. (2010). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dörnyei, Z. (2002). *The Motivational Basis of Language Learning Tasks*. In P. Robinson (Ed.), *Individual Differences in Second Language Acquisition* (s.137– 158). Amsterdam: John Benjamins.
- Dörnyei, Z. (2005). *The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Karadağ, Ş., Kaya, D. ve Uludağ, A. (2016). “İletişime Gönüllülük Ölçeği Güvenilirlik Ve Geçerlilik Çalışması”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (36): 101-109.
- Khajavy, G. H., and Ghonsooly, B. (2017). “Predictors of Willingness to Read In English: Testing a Model Based on Possible Selves and Self-confidence”. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1-15.
- Kormos, J. and Dörnyei, Z. (2004). “The Interaction of Linguistic and Motivational Variables in Second Language Task Performance”. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht[Online]*, 9(2),19.
- Kurt, B., ve Çakmakçı, C.C. (2018). “Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Türkçeye Maruz Kalma Durumları”. *II. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu Tam Metin Kitabı*, Türklerin Dünyası Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- MacIntyre, P. D. (2007). “Willingness to Communicate in the Second Language: Understanding the Decision to Speak as a Volitional Process”. *Modern Language Journal*, 91, 564–576.

- MacIntyre, P., D. and Doucette, J. (2010). "Willingness to Communicate and Action Control". *System*, 38, 161-171.
- McCroskey, J. C. (1992). "Reliability and Validity of the Willingness to Communicate scale". *Communication Quarterly*, 40(1), 16-25.
- McCroskey, J. C. and Richmond, V. P. (1987). *Willingness to Communicate and Interpersonal Communication*. In J. C. McCroskey and J. A. Daly (Eds.), *Personality and Interpersonal Communication* (129-156). Newbury Park, CA: Sage Publications.
- MEB (2011). *Diller İçin Avrupa Ortak Metni*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Öz, H. (2014). "Big Five Personality Traits and Willingness to Communicate among Foreign Language Learners in Turkey". *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 42(9), 1473-1482.
- Öz, H., Demirezen, M., and Pourfeiz, J. (2015). "Willingness to Communicate Of EFL Learners in Turkish Context". *Learning And Individual Differences*, 37, 269-275.
- Peng, J. E. (2012). "Towards an Ecological Understanding of Willingness to Communicate in EFL Classrooms in China". *System*, 40(2), 203-213.
- Peters, E., Noreillie, A-S., Heylen, K., Bulté, B., and Desmet, P. (2019). "The Impact of Instruction and Out-of-School Exposure to Foreign Language Input on Learners' Vocabulary Knowledge in Two Languages". *Language Learning*, 69(3), 747-782.
- Richmond, V. P., and Roach, K. D. (1992). "Willingness to Communicate and Employee Success in US Organizations". *Journal of Applied Communication Research*, 20(1), 95-115.
- Sever, S. (1998). "Dil ve İletişim (Etkili Yazılı ve Sözlü Anlatım)". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 31(1), 51-66.
- Shao, Q., and Gao, X. (2016). "Reticence and Willingness to Communicate (WTC) of East Asian Language Learners". *System*, 63(Supplement C), 115-120.
- Şener, S. (2014). "Turkish ELT Students' Willingness to Communicate in English". *ELT Research Journal*, 3(2), 91-109.
- TDK (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Topkara, M. (2015). *Kadın & Erkek: İlişkilerin Psikolojisi*. İstanbul: Karma Kitaplar.
- Trenholm S and Jensen A (1996) *Interpersonal Communication*, Belmont: Wadsworth Publishing Company, USA.
- Varışoğlu, B. (2018). "Motivation to Learn Turkish in Foreign Students with Different Thinking Styles in Terms of Functional and Formal Aspects". *Educational Research and Reviews*, 13(9): 328-335.
- Wood, D. (2016). "Willingness to Communicate and Second Language Speech Fluency: an Idiodynamic investigation". *System*, 60, 11-28.
- Yashima, T. (2002). "Willingness to Communicate in a Second Language: The Japanese EFL Context". *The Modern Language Journal*, 86(1), 54-66.
- Yayla, M. (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerde İdeal İkinci Dil (D2) Benliği ve İletişim Kurma İstekliliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Zarrinabadi, N. (2014). "Communicating in a Second Language: Investigating the Effect of Teacher on Learners' Willingness to Communicate". *System*, 42, 288-295.

Yazar Etik Beyanı